

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 marca 2017 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi zasądził od (...) S.A. w W. na rzecz (...)

sp. z o.o. w Ł. kwotę 2.654,34 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia

03 marca 2016 roku do dnia zapłaty (pkt 1) i kwotę 1.713,57 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt 2) oraz zwrócił powódce i pozwanej ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi kwoty po 126,43 zł tytułem niewykorzystanej zaliczki na koszt wynagrodzenia biegłego (pkt 3 i 4).

Powódka, jako nabywca wierzytelności od poszkodowanego D. K., dochodziła od pozwanej odszkodowania z OC sprawy szkody tytułem reszty kosztów najmu pojazdu zastępczego. Sąd Rejonowy na podstawie zgromadzonych dowodów, w tym opinii biegłego sądowego, uznał roszczenie powódki za zasadne w całości. Sąd I instancji wprawdzie wziął pod rozwagę okoliczność, że pozwana złożyła poszkodowanemu propozycję najmu pojazdu zastępczego we własnym zakresie, jednak nie uznał jej za ofertę w rozumieniu art. 66 k.c. z powodu zbyt ogólnych warunków korzystania z pojazdu zastępczego.

Pozwana wniosła apelację od powyższego wyroku, zaskarżając go w części, tj. w zakresie pkt 1 co do kwoty 2.236,14 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 03 marca 2016 roku do dnia zapłaty.

Zaskarżonemu wyrokowi pozwana zarzuciła:

1. naruszenie prawa materialnego, tj.:

- art. 436 k.c. w zw. z art. 361 § 1 k.c. z w zw. z art. 363 k.c. poprzez przyjęcie w stanie faktycznym przedmiotowej sprawy, że odszkodowanie należne poszkodowanemu z tytułu najmu pojazdu zastępczego, obejmuje 18 dób najmu z uwzględnieniem zdaniem Sądu, celowej i ekonomicznie uzasadnionej stawki najmu na poziomie 186,00 zł netto, podczas gdy pozwana w dniu 08 lutego 2017 roku poinformowała poszkodowanego o możliwości zorganizowania najmu pojazdu zastępczego, z której to propozycji poszkodowany nie skorzystał, w konsekwencji czego poinformowała poszkodowanego o uznawanych przez pozwaną stawkach najmu pojazdu klasy C na poziomie od 75,00 zł do 100,00 zł netto za dobę,

- art. 66 k.c. poprzez dokonanie oceny charakteru informacji udzielonej poszkodowanemu przez pozwaną w przedmiocie możliwości zorganizowania najmu pojazdu zastępczego w trybie przepisów kodeksu cywilnego o ofercie, podczas gdy informacja pozwanej stanowiła deklarację, propozycję zorganizowania najmu, która nie mogła na etapie zgłoszenia szkody zostać skonkretyzowana o szczegółowe dane, gdyż poszkodowany od razu oświadczył, że nie jest taką możliwością zainteresowany, gdyż najął pojazd zastępczy na dzień przed zgłoszeniem szkody – w dniu szkody, tj. w dniu 07 lutego 2016 roku, co więcej, gdyby poszkodowany zdecydował się na propozycję pozwanej, umowa najmu miałyby zostać zawarta pomiędzy poszkodowanym a podmiotem współpracującym z pozwaną, a nie pomiędzy poszkodowanym a pozwaną,

2. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- art. 227 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd Rejonowy oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego w sposób dowolny, bez jego wszechstronnego rozważenia w oparciu o

zasady logiki i doświadczenia życiowego oraz poprzez jego wybiórczą ocenę, a w szczególności pominięcie wniosków płynących z opinii biegłego sądowego, który wskazał na okoliczność, że poszkodowany w rozmowie telefonicznej z pracownikiem pozwanej oświadczył, że potrzebował pojazd natychmiast w dniu zdarzenia, a w rzeczywistości najął pojazd w dniu zgłoszenia szkody, tj. 08 lutego 2017 roku, nie skorzystawszy z propozycji złożonej przez pozwaną, co doprowadziło do zwiększenia rozmiaru szkody w zakresie stawki powyżej 85,00 zł netto za dobę, tj. do zwiększenia szkody o łączną kwotę 2.236,14 zł.

W oparciu o powyższe pozwana wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa w zakresie kwoty 2.236,14 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 03 marca 2016 roku do dnia zapłaty, tj. zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 418,20 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie jak w wyroku oraz o zasądzenie od powódki kosztów postępowania sądowego za I instancję stosownie do wyniku sprawy oraz kosztów postępowania sądowego za II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów zastępstwa adwokackiego za postępowanie apelacyjne.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja pozwanej częściowo zasługiwała na uwzględnienie.

Rację ma skarżąca, że Sąd Rejonowy nie dokonał wszechstronnej oceny zebranego materiału dowodowego, co skutkowało pominięciem w dokonanych ustaleniach faktycznych okoliczności mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Nie chodzi jednak o naruszenie art. 278 k.p.c. poprzez pominięcie wniosków płynących z opinii biegłego, a o pominięcie dowodu z nagrania rozmowy pomiędzy pracownicą pozwanej a poszkodowanym w trakcie zgłoszenia szkody przez tego ostatniego. Wprawdzie biegły w swojej opinii odniósł się do tej rozmowy, jednak nie miała ona wpływu na wnioski zaprezentowane w opinii. Treść rozmowy poszkodowanego D. K. z pracownicą pozwanej pozostaje w sferze ustaleń faktycznych mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Brak ustaleń w tym zakresie stanowi zatem naruszenia art. 227 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 309 k.p.c.

Uzupełniając podstawę faktyczną rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy dodatkowo ustalił, że w trakcie rozmowy poszkodowanego z pracownikiem pozwanej w dniu 08 lutego 2016 roku, tj. dzień po zaistniałej kolizji drogowej, będącej źródłem szkody, pracownica przyjmująca zgłoszenie szkody poinformowała D. K., że przysługuje mu prawo do skorzystania z pojazdu zastępczego a następnie spytała, czy chce z takiego pojazdu skorzystać. Wówczas poszkodowany stwierdził, że potrzebował pojazd na wczoraj i że już sobie auto zastępczego załatwił. Osoba przyjmująca zgłoszenie poinformowała wówczas poszkodowanego, że pozwana dokonuje zwrotu kosztów związanych z wynajęciem pojazdu zastępczego i określiła, w jakich stawkach przy pojazdach klasy A, B i C. Przy czym w przypadku samochodów klasy C wskazała na stawki od 75,00 zł do 100,00 zł netto. Ze strony pracownika pozwanej padło wówczas pytanie, czy czynsz za wynajęty pojazd mieści się w tych stawkach, na co poszkodowany stwierdził, że nie wie, oraz że to firma wynajmująca będzie się rozliczać z ubezpieczycielem, a on najwyżej coś dopłaci (rozmowa na płycie CD zawierającej akta szkodowe k. 49).

Powyższe ustalenia, w kontekście rzeczywistej daty zawarcia umowy najmu, tj. 08 lutego 2016 roku (umowa k. 8), potwierdzonej zeznaniami świadka D. K. (protokół skrócony k. 104) pozwalają ocenić motywacje poszkodowanego, że jakoby w chwili zgłoszenia szkody, nie zainteresował się propozycją pozwanej, ponieważ auto wynajął dnia poprzedniego, jako budzące wątpliwości i niewiarygodne. Brak zgodności

pomiędzy treścią rozmowy poszkodowanego a innymi dowodami zebranymi w sprawie pod znakiem zapytania stawia wiarygodność tego świadka, co do innych okoliczności, w tym czasu zawarcia umowy najmu z powódką.

Zakładając, nawet że wprawdzie poszkodowany wynajął pojazd zastępczy w dniu 08 lutego 2016 roku, ale przed zgłoszeniem szkody pozwanej, to i tak brak jakiegokolwiek zainteresowania propozycją pozwanej wynajęcia pojazdu zastępczego w firmie współpracującej z pozwaną, przy braku wiedzy jakie stawki czynszu wynikają z umowy z zawartej z powódką, świadczą o braku współdziałania poszkodowanego z pozwaną przy likwidacji szkody (art. 354§ 2 k.c.) i naruszeniu wynikającego z art. 826 § 1 k.c. obowiązku dążenia do minimalizacji szkody.

Ma rację skarżąca czyniąc Sądowi Rejonowemu zarzut naruszenia art. 66 k.c. poprzez dokonanie oceny złożonej poszkodowanemu propozycji przez pryzmat tego przepisu. Przedstawiona D. K. informacja nie stanowiła oferty w rozumieniu

art. 66 k.c., już choćby z tego względu, że nie pochodziła od strony przyszłej umowy najmu. Poszkodowany nie był w ogóle zainteresowany propozycją pozwanej, co czyniło bezprzedmiotowym skontaktowanie go z firmą wynajmującą pojazdy zastępcze,

a współpracującą z pozwaną, od której dopiero mógłby otrzymać ofertę zawierającą wszystkie istotne warunki umowy najmu. Dopiero porównanie tych warunków, nie tylko w zakresie czynszu za dobę, ale i innych np. kaucji, limitu kilometrów, obowiązku dodatkowego ubezpieczenia, możliwości udostępnienia pojazdu innemu kierowcy itd., z warunkami umowy zawartej z powódką, dałoby poszkodowanemu możliwość oceny pod względem przydatności dla jego potrzeb. Postawa poszkodowanego, którą zajął w odniesieniu do deklaracji pozwanej, nie zasługuje na akceptację i ochronę prawną.

W kontekście powyższych rozważań za trafny należało uznać zarzutu naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 436 k.c. w zw. z art. 361 § 1 k.c. i art. 363 k.c.

Wskazane przepisy prawa materialnego dotyczą wymiaru obowiązku odszkodowawczego ubezpieczyciela, uwzględniając, że w jego zakresie mieszczą się jedynie niezbędne i ekonomicznie uzasadnione koszty najmu pojazdu zastępczego. Z takie nie można uznać kosztów poniesionych przez poszkodowanego powyżej stawki zaproponowanej przez pozwaną, której propozycja została bezrefleksyjnie odrzucona.

Zakresem odpowiedzialności odszkodowawczej są objęte wyłącznie te negatywne majątkowe następstwa w majątku poszkodowanego, które pozostają w adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem szkodzącym (art. 361 § 1 k.c.). Adekwatny związek przyczynowy, stanowiący jedną z przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej, wyznacza zarazem granice odpowiedzialności odszkodowawczej. Sąd Najwyższy

w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 13 marca 2012 roku, III CZP 75/11, wyjaśnił, że teoria przyczynowości adekwatnej służy nie tylko do określenia, czy dana osoba ponosi odpowiedzialność za skutki zdarzenia szkodzącego, ale także do oznaczenia,

jakie skutki pozostają w normalnym powiązaniu z tym zdarzeniem. Nie budzi wątpliwości pogląd, że normalny związek może wykraczać poza konsekwencje bezpośrednie i umożliwia zaliczenie do zwykłych następstw zdarzenia szkodzącego także uszczerbek majątkowy wynikły z wydatków wymuszonych na poszkodowanym przez wystąpienie tego zdarzenia. Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń sprawcy szkody jest jednak ograniczona jedynie do wydatków ekonomicznie uzasadnionych.

Ocena wysokości wydatków musi być dokonana przez pryzmat konieczności zachowania rozsądnej proporcji między korzyścią wierzyciela a obciążeniem dłużnika.

O tym, czy wspomniane koszty i ich wysokość były „ekonomicznie uzasadnione” decyduje kilka czynników, w tym także obowiązek współdziałania wierzyciela z dłużnikiem, obowiązek nieprzyczyniania się poszkodowanego do zwiększenia rozmiarów szkody.

Przy czym Sąd Najwyższy słusznie zauważył, że różnorodność okoliczności związanych z następstwami wypadku komunikacyjnego oraz sytuacją życiową poszkodowanego nie pozwala na formułowanie kazuistycznych wskazań, podlegają one indywidualnej ocenie.

Dodatkowo zaaprobować należy również pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 8 września 2004 roku, sygn. IV CK 672/03, zgodnie z którym za normalne następstwo zniszczenia pojazdu należy uznać konieczność czasowego wynajęcia pojazdu zastępczego w okresie, gdy szkoda jeszcze nie została naprawiona. Postulat pełnego odszkodowania przemawia więc za przyjęciem stanowiska o potrzebie zwrotu przez ubezpieczyciela tzw. wydatków koniecznych, potrzebnych na czasowe używanie zastępczego środka komunikacji w związku z niemożliwością korzystania z niego wskutek uszkodzenia.

Wskazać należy, iż poszkodowany miał możliwość wynajmu pojazdu zastępczego klasy, która odpowiadała pojazdowi uszkodzonemu w zdarzeniu z dnia 07 lutego 2016 roku zgodnie z propozycją przedstawioną przez ubezpieczyciela. Niewątpliwie była to propozycja skorzystania z usług najmu, z której poszkodowany nie tylko nie skorzystał, ale wprost stwierdził, że nie jest nią zainteresowany, bo już wynajął pojazd. Przy czym nawet nie znał stawki czynszu najmu. Wobec tego, poszkodowany nie może kosztami swych decyzji o charakterze nieekonomicznym i zwiększającym rozmiar szkody obciążać pozwaną. Postępowanie poszkodowanego nie może zostać zatem ocenione jako racjonalne, a jego konsekwencje wykraczają poza granice normalnych następstw zdarzenia szkodzącego. Poszkodowany bez żadnych utrudnień mógł zminimalizować szkodę, co wiązałoby się jedynie z koniecznością porównywania oferty przedstawionej przez firmę współpracującą z pozwaną a warunkami zawartej z powódką umowy. Jeżeli pozwany ubezpieczyciel zaproponował poszkodowanemu zorganizowanie określonej usługi rekompensującej poniesioną przez niego szkodę, a poszkodowany bez żadnego powodu z oferty tej nie skorzystał, to nie sposób uznać za pozostające w adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem szkodzącym, koszty przewyższające te, które ponieść byłby zobowiązany, gdyby ofertę taką wybrał.

W uchwale z dnia 24 sierpnia 2017 roku III CZP 20/17 (www.sn.pl/orzecznictwo) Sąd Najwyższy wyraził stanowisko, że wydatki na najem pojazdu zastępczego poniesione przez poszkodowanego, przekraczające koszty zaproponowanego przez ubezpieczyciela skorzystania z takiego pojazdu są objęte odpowiedzialnością z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, jeżeli ich poniesienie było celowe i ekonomicznie uzasadnione.

O celowości takich wydatków trudno mówić w niniejszej sprawie zważywszy na postawę poszkodowanego. Z drugiej strony powódka w żaden sposób nie wykazała, dlaczego właśnie jej oferta została przyjęta przez D. K., jakie okoliczności o tym przesądziły w kontekście celowości i ekonomicznej zasadności. Nie wykazała także, że skorzystanie z propozycji pozwanej wiązało się z utrudnieniami dla poszkodowanego.

Z tych względów Sąd Okręgowy uznał, że poniesienie przez poszkodowanego kosztów wynikających z różnicy pomiędzy stawką zaproponowaną przez pozwaną a wynikających z zawartej z powódką umowy nie pozostawało w normalnym związku przyczynowym ze zdarzeniem będącym źródłem szkody, za którą odpowiedzialność ponosi pozwana.

Z drugiej strony niezrozumiałe jest stanowisko pozwanej, która przedstawiła poszkodowanemu propozycję najmu pojazdu klasy C w stawkach od 75,00 zł do 100,00 zł netto za dobę, a następnie uznała i wypłaciła koszty najmu w stawce 85,00 zł netto za dobę. Skoro poszkodowany z propozycji pozwanej nie skorzystał, to za zasadne należało uznać odszkodowanie uwzględniające hipotetyczną najwyższą stawkę tj. 100,00 zł netto – 123,00 zł brutto. Zważywszy na czas najmu, nie kwestionowany przez pozwaną w apelacji – 18 dni – odszkodowanie z tytułu uzasadnionych ekonomicznie kosztów najmu pojazdu zastępczego wynosi 2.214,00 zł brutto. Po pomniejszeniu o wypłaconą przez pozwaną w toku likwidacji szkody kwotę 1.463,70 zł do zasądzenia pozostała kwota 750,30 zł.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok na w pkt 1 w ten sposób, że obniżył zasądzoną od pozwanej na rzecz powódki z 2.654,34 zł do 750,30 zł i oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Skutkiem zmiany wyroku w zakresie meritum, zmianie uległo także rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2, odnoszące się do kosztów procesu. Z dochodzonej pozwem kwoty

2.654,34 zł zasądzono kwotę 750,30 zł, co oznacza, że powódka wygrała jedynie w 28%. Powinna zatem ponieść 72% ogółu kosztów. Łącznie koszty postępowania przed Sądem

I instancji wyniosły 3.314,14 zł, z czego powódka poniosła koszty w wysokości 1.723,57 zł (133,00 zł opłata od pozwu, 1.200,00 zł wynagrodzenie pełnomocnika procesowego, 17,00 zł opłata skarbową od pełnomocnictwa i 373,57 zł wynagrodzenie biegłego sądowego)

a pozwana – w wysokości 1.590,57 zł (1.200,00 zł wynagrodzenie pełnomocnika procesowego, 17,00 zł opłata skarbową od pełnomocnictwa, 373,57 zł wynagrodzenie biegłego sądowego). Wynagrodzenie pełnomocnika powoda będącego adwokatem zostało ustalone na podstawie § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat

za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 roku w brzmieniu pierwotnym (Dz. U. z 2015 r., poz.1800), a wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej będącego radcą prawnym –

na podstawie § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października

2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych, w brzmieniu pierwotnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804).

Uwzględniając zasadę stosunkowego rozdzielania kosztów (art. 100 zd. pierwsze k.p.c.) powódka winna ponieść koszty procesu w wysokości 2.386,18 zł (72%

z 3.314,14 zł). W związku z powyższym Sąd zasądził od powódki na rzecz pozwanej różnicę pomiędzy kosztami należnymi a rzeczywiście poniesionymi (2.386,18 zł – 1.723,57 zł),

tj. kwotę 662,61 zł.

W pozostałej części apelacja pozwanej podlegała oddaleniu, jako bezzasadna na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 zd. pierwsze k.p.c., uwzględniając, że pozwana wygrała w 85% (z zaskarżonej kwoty 2.236,14 zł, oddalono apelację w zakresie kwoty 332,10 zł, stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą zasądzoną 750,30 zł, a nie objętą zaskarżeniem 418,20 zł). Koszty postępowania apelacyjnego wyniosły łącznie 1.012,00 zł. Powódka poniosła koszty wynagrodzenia pełnomocnika będącego adwokatem, ustalone na podstawie § 2 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie w brzmieniu obowiązującym od dnia 27 października 2016 roku (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800, ze zm.) w wysokości 450,00 zł, a pozwana – koszty w kwocie 562,00 zł. Złożyły się na nie opłata od apelacji w kwocie 112,00 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika procesowego będącego radcą prawnym w wysokości 450,00 zł, ustalone

na podstawie § 2 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych,

w brzmieniu obowiązującym od dnia 27 października 2016 roku (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804, ze zm.). Powódka powinna ponieść koszty postępowania odwoławczego w wysokości

860,20 zł, tj. 85% z 1.012,00 zł. W związku z powyższym Sąd Okręgowy zasądził

od powódki na rzecz pozwanej kwotę 410,20 zł, stanowiącą różnicę pomiędzy kosztami należnymi a rzeczywiście poniesionymi (860,20 zł – 450,00 zł).

Tomasz Bajer Iwona Godlewska Beata Matysik